

Učebné osnovy rozširujúce učivo fyziky v 7. ročníku

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Žiaci

- aplikujú empirické metódy práce – pozorovanie, experimentovanie, meranie a spracovanie nameraných hodnôt fyzikálnych veličín pri skúmaní fyzikálnych javov,
- vysvetľujú vybrané fyzikálne javy v bezprostrednom okolí a navrhujú metódy overenia svojich vysvetlení,
- prezentujú a obhajujú svoje postupy a tvrdenia logickou argumentáciou založenou na dôkazoch,
- komunikujú verbálnou aj písomnou formou, ovládajú symbolickú, grafickú komunikáciu,
- aplikujú pri riešení fyzikálnych úloh a problémov znalosť fyzikálnych pojmov, zákonov, faktov,
- riešia problémy, v ktorých sa integrujú poznatky z viacerých prírodovedných, prípadne humanitných predmetov,
- posudzujú užitočnosť vedeckých poznatkov a technických vynálezov pre rozvoj spoločnosti a tiež problémy spojené s ich využitím pre človeka a životné prostredie,
- pracujú v tíme, vedia kooperovať a diskutovať, sú zodpovední za výsledky svojej práce a zverenú pomoc,
- získajú záujem o prírodu a svet techniky,
- nadobudnú otvorenosť k novým objavom vo fyzike a technike,
- získajú pozitívny vzťah k ochrane svojho zdravia a životného prostredia.

Charakteristika predmetu:

Výučba fyziky sa spolu s biológiou a chémiou podieľa na rozvíjaní prírodovednej gramotnosti žiaka tak, aby využíval nadobudnuté vedomosti, bol schopný klásť otázky a na základe dôkazov vyvodzoval závery, ktoré vedú k porozumeniu obsahu výučby prírodných vied. Obsah výučby fyziky je postavený na overenej pedagogickej teórii, ktorá kladie pri budovaní fyzikálnych poznatkov dôraz na vlastnú žiacku skúsenosť s fyzikálnymi javmi a objektmi. Umožňujú to žiacke pokusy, reálne demonštrácie, priame merania a ich spracovanie. Postupne sa žiak vedie k formalizácii poznávaného obsahu, prípadne k matematickým vzťahom a k zovšeobecneniam v podobe teoretických pojmov. Prostredníctvom tvorby vybraných fyzikálnych (často aj prírodovedných) pojmov sa rozvíjajú žiacke bádateľské spôsobilosti, najmä pozorovať, merať, experimentovať, spracovať namerané údaje vo forme tabuliek a grafov. Súčasťou týchto spôsobilostí sú aj manuálne a technické zručnosti žiaka, schopnosť formulovať hypotézy, tvoriť závery a zovšeobecnenia, interpretovať údaje a opísať ich vzájomné vzťahy. Aktívna účasť žiaka sa zabezpečuje najmä riešením problémov a prácou v skupinách. Rovnako dôležité je, aby žiak pochopil kultúrne, spoločenské a historické vplyvy na rozvoj vedy a techniky.

Rozsah vyučovania predmetu:

1VH týždenne - 33 VH za školský rok

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - opísať pozorované javy pri skúmaní premien skupenstva látok, - navrhnúť k meraniam tabuľku, - zaznamenať časový priebeh teploty pri premenách skupenstva látok do tabuľky a grafu, analyzovať záznamy z meraní, - objaviť z výsledkov experimentu faktory ovplyvňujúce vyparovanie (počiatočná teplota, veľkosť voľného povrchu kvapaliny, prúdenie vzduchu), - objaviť z výsledkov experimentu rozdiel medzi vyparovaním a varom, charakteristiky varu, - modelovať experimentom zostrojenie teplomera, vznik dažďa, - vyhľadať hodnoty teploty varu, teploty topenia (tuhnutia) látok v tabuľkách, - zrealizovať a vyhodnotiť meteorologické pozorovania a merania, - prezentovať výsledky aktivít pred spolužiakmi	meranie teploty, modelovanie zostrojenia Celsiovho teplomera, kalibrácia teplomera teplota, značka t, jednotka teploty °C meranie času, meranie teploty v priebehu času, graf závislosti teploty od času, využitie PC pri zostrojovaní grafov čas, značka t, jednotky času s, min, h premena kvapaliny na plyn, vyparovanie, podmienky vyparovania, vlhkomer var, teplota varu, graf závislosti teploty od času pri vare vody, tlak vzduchu a teplota varu premena vodnej pary na vodu, kondenzácia, teplota rosného bodu destilácia, modelovanie dažďa premena tuhej látky na kvapalnú, kvapalnej látky na tuhú, topenie tuhnutie, teplota topenia a tuhnutia pre kryštalické a amorfné látky, graf závislosti teploty od času pri topení a tuhnutí meteorologické pozorovania

Teplo

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: - opísať historický prístup k chápaniu pojmu teplo, - overiť experimentom fyzikálnu vlastnosť látok – tepelná vodivosť, - opísať šírenie tepla vedením, prúdením, žiarením, - opísať využitie tepelných vodičov a tepelných izolantov v praxi, - dodržať podmienky experimentu, - odhadnúť výslednú teplotu pri výmene tepla medzi horúcou a studenou vodou,	historické aspekty chápania pojmu teplo, staršia jednotka tepla cal teplo a pohyb častíc látky, teplota šírenie tepla vedením, prúdením a žiarením tepelné vodiče a tepelné izolanty odovzdávanie a prijímanie tepla telesom, kalorimeter výsledná teplota pri výmene tepla medzi horúcou a studenou vodou výsledná teplota pri odovzdávaní tepla horúcimi kovmi (Cu, Al, Fe) vode, rozdiel dvoch teplôt (Δt)

-overiť experimentom odovzdávanie tepla kovmi vode, - objaviť z výsledkov experimentu faktory ovplyvňujúce veľkosť prijatého a odovzdaného tepla, - vyhľadať hodnoty hmotnostnej tepelnej kapacity látok v tabuľkách, - riešiť úlohy s využitím vzťahu pre výpočet tepla, - overiť postup stanovenia energetickej hodnoty potravín (napríklad spaľovaním), - získať informácie o energetickej hodnote potravín, - posúdiť negatívne vplyvy spaľovacích motorov na životné	tepelná rovnováha hmotnostná tepelná kapacita, značka c, jednotka $J/kg\ ^\circ C$ teplo, značka Q, jednotka tepla J, vzťah $Q = c \cdot m \cdot \Delta t$ teplo a premeny skupenstva energetická hodnota potravín

Vzdelávacia oblasť *Človek a príroda* 33 vyučovacích hodín

Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok – 17 VH

Meranie teploty, modelovanie zostrojenia Celsiovho teplomera,

teplota, značka t , jednotka teploty $^\circ C$, meranie teploty

meranie času, meranie teploty v priebehu času, graf závislosti teploty od času, využitie PC pri zostrojovaní grafov,

čas, značka t , jednotky času s , min , h , premena jednotiek času

premena kvapaliny na plyn, vyparovanie, podmienky vyparovania, vlhkomer

var, teplota varu, graf závislosti teploty od času pri vare vody, tlak vzduchu a teplota varu,

premena vodnej pary na vodu, kondenzácia, teplota rosného bodu destilácia, modelovanie dažďa,

premena tuhej látky na kvapalnú, kvapalnej látky na tuhú, topenie tuhnutie, teplota topenia a tuhnutia pre kryštalické a amorfné látky,

meteorologické pozorovania

Teplo - 16 VH

staršia jednotka tepla cal , šírenie tepla vedením, prúdením a žiarením,

tepelné vodiče a tepelné izolanty,

odovzdávanie a prijímanie tepla telesom,

kalorimeter výsledná teplota pri výmene tepla medzi horúcou a studenou vodou,

výsledná teplota pri odovzdávaní tepla horúcimi kovmi (Cu , Al , Fe) vode,

rozdiel dvoch teplôt (Δt),

hmotnostná tepelná kapacita, značka c , jednotka $J/kg\ ^\circ C$,

teplo, značka Q, jednotka tepla J, vzťah $Q = c \cdot m \cdot \Delta t$,

teplo a premeny skupenstva,

energetická hodnota potravín

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova / jej súčasťou je regionálna výchova /, Ochrana života a zdravia.